

ЗАТВЕРДЖЕНО

**Рішення обласної ради
від 24 грудня 2020 року № 9-VIII
(II сесія VIII скликання)**

**КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА
ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО
СЕРЕДОВИЩА ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ
НА 2021–2027 РОКИ**

Харків – 2020

ПАСПОРТ ПРОГРАМИ	3
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	4
РОЗДІЛ 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ДЛЯ РОЗРОБЛЕННЯ ПРОГРАМИ	4
РОЗДІЛ 3. МЕТА І ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ ПРОГРАМИ	5
РОЗДІЛ 4. ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ	6
4.1. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПРОГРАМИ	6
4.2. ДЖЕРЕЛА ТА ОБСЯГИ ФІНАНСУВАННЯ, КООРДИНАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ ПРОГРАМИ	8
4.3. НАЙВАЖЛИВІШІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНУ	8
РОЗДІЛ 5. СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	9
5.1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА	9
5.2. АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ	10
5.3. ВОДНІ РЕСУРСИ	10
5.4. ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД	11
5.5. ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ	12
5.6. МОНІТОРИНГ ДОВКІЛЛЯ	13
РОЗДІЛ 6. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХОДІВ ПРОГРАМИ	14
РОЗДІЛ 7. МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ	14
РОЗДІЛ 8. НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗАХОДИ КОМПЛЕКСНОЇ ПРОГРАМИ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА 2021–2027 РОКИ	16

ПАСПОРТ ПРОГРАМИ

1. Ініціатор розроблення Програми: Харківська обласна державна адміністрація.

2. Дата, номер і назва розпорядчого документа про розроблення Програми: Стратегія розвитку Харківської області на 2021 – 2027 роки, затверджена рішенням Харківської обласної ради від 27.02.2020 № 1196-VII.

3. Розробник Програми: Департамент захисту довкілля та природокористування Харківської обласної державної адміністрації.

4. Головна мета Програми: реалізація ефективної природоохоронної політики на обласному рівні, забезпечення екологічної безпеки та раціонального природокористування, реалізації пріоритетних заходів охорони довкілля регіону, сприяння виконанню завдань щодо зменшення викидів і скидів забруднюючих речовин до навколишнього природного середовища, безпечного поводження з промисловими та побутовими відходами, збереження та розширення територій природно-заповідного фонду.

5. Відповідальний виконавець Програми: Департамент захисту довкілля та природокористування Харківської обласної державної адміністрації.

6. Учасники Програми: замовники коштів державного бюджету та обласного бюджету (обласного фонду охорони навколишнього природного середовища).

7. Термін реалізації Програми: 2021-2027 роки.

8. Джерела фінансування Програми: Державний бюджет, обласний бюджет (обласний фонд охорони навколишнього природного середовища).

9. Обсяг фінансування Програми: обсяг фінансування визначається щороку та затверджується обласною радою на відповідний фінансовий рік.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Комплексна Програма охорони навколишнього природного середовища Харківської області на 2021–2027 роки (далі – Програма) спрямована на вирішення екологічних проблем області шляхом об'єднання та координації зусиль органів місцевої влади і місцевого самоврядування, організацій, підприємств, установ, громадських організацій та небайдужих громадян, засобів масової інформації на обласному та місцевому рівнях.

Харківська область – одна з 25 територіальних соціально-економічних систем України обласного рангу. Область розташована у північно-східній частині України. Площа Харківської області складає 31,4 тис. км², що становить 5,2% від території України. За цим показником область посідає 4 місце у країні, поступаючись лише Одеській, Дніпропетровській та Чернігівській областям.

Висока концентрація промислового, сільськогосподарського виробництва, транспортної інфраструктури на території області у поєднанні зі значною щільністю населення створюють достатньо велике навантаження на навколишнє природне середовище.

Програму розроблено у зв'язку із закінченням терміну дії комплексної Програми охорони навколишнього природного середовища в Харківській області на 2009 – 2013 роки та на перспективу до 2020 року, затвердженої рішенням Харківської обласної ради від 29.10.2009 № 1413-V (зі змінами).

У Програмі приведено офіційні дані щодо стану навколишнього природного середовища в області, проведено аналіз стану і використання природних ресурсів у порівнянні з попередніми роками, визначено основні напрями екологічної політики Харківської обласної державної адміністрації та передбачено природоохоронні заходи, спрямовані на покращення екологічного стану регіону, відповідно до Переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1147 (зі змінами).

РОЗДІЛ 2. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ДЛЯ РОЗРОБЛЕННЯ ПРОГРАМИ

Програму розроблено Департаментом захисту довкілля та природокористування Харківської обласної державної адміністрації відповідно до Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», Постанови Верховної Ради України від 05.03.1998 № 188/98-ВР «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки».

Програму підготовлено з урахуванням вимог Конституції України, Законів України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про відходи», «Про природно-заповідний фонд України», «Про рослинний світ», «Про тваринний світ», постанови Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» (зі змінами), рішення Харківської обласної ради від 17 листопада 1998 року «Про затвердження Положення «Про обласний фонд охорони навколишнього природного середовища» (зі змінами, внесеними рішенням Харківської обласної ради від 30.05.2019 № 1007-VII), Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695, Стратегії розвитку Харківської області на 2021–2027 роки та Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації Стратегії розвитку Харківської області на 2021–2027 роки, схвалених рішенням обласної ради від 27 лютого 2020 року № 1196-VII, інших нормативно-правових актів, державних, регіональних та галузевих програм у сфері охорони навколишнього природного середовища.

РОЗДІЛ 3. МЕТА І ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ ЗАВДАНЬ ПРОГРАМИ

Програму розроблено з метою реалізації державної політики України в галузі охорони навколишнього природного середовища щодо створення умов для забезпечення екологічної безпеки та раціонального природокористування.

Метою Програми є:

забезпечення умов сталого економічного та соціального розвитку Харківської області шляхом об'єднання та координації зусиль органів місцевої влади і місцевого самоврядування, організацій, підприємств, установ, залучення громадськості та інших зацікавлених сторін до вирішення пріоритетних проблем області;

покращення існуючого стану навколишнього природного середовища області шляхом впровадження природоохоронних, ресурсозберігаючих технологій та заходів, спрямованих на запобігання, зменшення та усунення забруднення довкілля.

Завданнями Програми є:

реалізація пріоритетних заходів охорони довкілля області;

реалізація екологічної політики Харківської обласної державної адміністрації;

забезпечення екологічної безпеки, раціонального використання і відтворення природних ресурсів;

підвищення рівня обізнаності населення та залучення його до реалізації природоохоронної політики.

РОЗДІЛ 4. ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ХАРКІВСЬКОЇ

ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Основою екологічної політики Харківської обласної державної адміністрації є принципи сталого розвитку, закладені у Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року».

Протягом тривалого часу економічний розвиток супроводжувався незбалансованою експлуатацією природних ресурсів.

На даний час суспільство дійшло тієї стадії розвитку, коли без вирішення проблем охорони навколишнього природного середовища, забезпечення належної якості життя людей подальший сталий розвиток стає неможливим. Необхідно забезпечити гармонійно збалансоване виробництво і споживання природних ресурсів, упровадження сучасних ресурсозберігаючих технологій при мінімальному рівні негативного впливу на навколишнє природне середовище.

Метою екологічної політики Харківської обласної державної адміністрації є покращення стану довкілля шляхом об'єднання та координації зусиль органів місцевої влади і місцевого самоврядування, організацій, підприємств, установ, залучення громадськості та інших зацікавлених сторін до вирішення пріоритетних проблем області, запровадження системного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку, збалансованого природокористування, збереження та відновлення природних екосистем.

Принципи такої екологічної політики необхідно враховувати при формуванні і виконанні відповідних цільових програм та програм соціально-економічного розвитку Харківської області.

4.1. ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ ПРОГРАМИ

Напрями та пріоритетні завдання Програми визначено відповідно до Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», постанови Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» (зі змінами), Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695, та Стратегії розвитку Харківської області на 2021–2027 роки та Плану заходів на 2021–2023 роки з реалізації Стратегії розвитку Харківської області на 2021–2027 роки, схвалених рішенням обласної ради від 27.02.2020 № 1196-VII.

Напрямок 1. Охорона та раціональне використання водних ресурсів.

Пріоритетним завданням напрямку є: покращення екологічного стану водойм області, що передбачає реалізацію заходів, спрямованих на поліпшення гідрологічного, санітарного, технічного стану та якості води; зменшення зон підтоплення; створення водоохоронних зон, зменшення впливу промислових та

інших виробничих об'єктів на рівень забруднення підземних вод, підвищення надійності експлуатації водопровідних мереж та ефективності водопідготовки та очищення стічних вод із застосуванням ефективних технічних рішень, сучасних технологій і матеріалів.

Напрямок 2. Охорона атмосферного повітря.

Пріоритетним завданням напрямку є: здійснення заходів щодо покращення стану атмосферного повітря, що передбачає реалізацію заходів з переоснащення виробництва із впровадженням енерго- і ресурсозберігаючих технологій, застосуванням сучасних матеріалів та методів, маловідходних та екологічно безпечних технологічних процесів, високоефективних систем очищення пилогазових викидів.

Напрямок 3. Охорона та раціональне використання природних ресурсів (земель, мінеральних, рослинних та ресурсів тваринного світу).

Пріоритетними завданнями напрямку є: реалізація заходів щодо рекультивації порушених земель; забезпечення застосування раціональних, екологічно безпечних технологій видобування корисних копалин; озеленення населених пунктів.

Напрямок 4. Збереження природно-заповідного фонду.

Пріоритетним завданням напрямку є: реалізація заходів щодо збереження та розширення території природно-заповідного фонду області, збільшення відсотка заповідності по районах області та по області у цілому, установа в натурі (на місцевості) меж територій та об'єктів природно-заповідного фонду

Напрямок 5. Раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів.

Пріоритетними завданнями напрямку є: рекультивація територій полігонів твердих побутових відходів; будівництво сміттєпереробних і сміттєспалювальних заводів із застосуванням сучасних, екологічно безпечних технологій; забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів.

Напрямок 5. Розвиток науки й освіти, доступність інформації, підготовка кадрів, здійснення оцінки впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка, організація праці.

Пріоритетними завданнями є: розроблення регіональних екологічних програм; проведення наукових досліджень, які сприятимуть вирішенню екологічних питань; забезпечення проведення оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки; підвищення рівня обізнаності населення з питань охорони довкілля, екологічна освіта і виховання.

Природоохоронні заходи відповідно до зазначених напрямків, спрямовані на виконання Програми, наведено у додатку до Програми.

4.2. ДЖЕРЕЛА ТА БСЯГИ ФІНАНСУВАННЯ, КООРДИНАЦІЯ ТА КОНТРОЛЬ ЗА ХОДОМ ВИКОНАННЯ ПРОГРАМИ

Реалізація пріоритетних напрямів екологічної політики Харківської обласної державної адміністрації здійснюватиметься за рахунок коштів державного бюджету, обласного бюджету (обласного фонду охорони навколишнього природного середовища), інших джерел, не заборонених законодавством України.

Обсяг фінансування Програми визначається щороку у межах розподілу коштів обласного фонду охорони навколишнього природного середовища і напрямів їхнього використання, який затверджується обласною радою на відповідний фінансовий рік.

Природоохоронні заходи, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету, визначаються щороку окремим додатком до Програми та затверджуються рішенням обласної ради на відповідний фінансовий рік.

Обласна державна адміністрація здійснює координацію та забезпечує виконання Програми.

Обласна рада здійснює контроль за ходом реалізації Програми та ефективним використанням коштів.

4.3. НАЙВАЖЛИВІШІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНУ

У сфері поводження з відходами – будівництво сучасних комплексів з управління комунальними відходами; забезпечення виконання проєктних рішень, проведення рекультивації місць видалення побутових відходів, які вичерпали свій ресурс; запровадження системи роздільного збирання твердих побутових відходів суб'єктами господарювання, які визначені виконавцями послуг на вивезення побутових відходів у всіх населених пунктах області; придбання достатньої кількості обладнання і техніки для збирання та вивезення побутових відходів.

Можливі ризики – на цей час в області налічується 78 організованих місць видалення твердих побутових відходів, більшість з яких експлуатується з численними порушеннями вимог чинного природоохоронного законодавства. Так, документи, що посвідчують право користування земельною ділянкою, отримано лише на 14 об'єктів поводження з відходами, паспортизацію місць видалення відходів проведено для 49 об'єктів, проєктно-кошторисну документацію розроблено на 25 місцях видалення відходів та отримано 18 позитивних висновків державної екологічної експертизи. У більшості випадків під час експлуатації місць видалення відходів проєктні рішення не дотримуються (відсутні технологічні карти, протифільтраційні екрани, огорожа, обвалування, спостережні свердловини, ємності для збору фільтрату та біогазу, відсутнє сортування та ущільнення відходів, не ведеться облік надходження відходів, не здійснюється контроль за якісним складом відходів, що надходять для захоронення тощо).

У сфері оцінки впливу на довкілля – безумовне дотримання вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» та Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, які затверджені наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296. Першим етапом процедури СЕО є визначення обсягу стратегічної екологічної оцінки, з метою реалізації якого замовник документів державного планування подає підрозділам з питань охорони навколишнього природного середовища обласних державних адміністрацій заяву про визначення обсягу СЕО проєкту документа державного планування згідно з вимогами статті 10 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

У сфері охорони і раціонального використання водних ресурсів – відновлення і покращення гідрологічного режиму річок Харківської області.

Можливі ризики – необхідність значних кошторисних витрат на проведення робіт з реконструкції наявних на даний час та будівництво нових очисних споруд.

У сфері природно-заповідної справи – збільшення площі природно-заповідного фонду та відсотка заповідності по області.

Можливі ризики – у зв'язку із обмеженнями у користуванні природними ресурсами, відсутністю механізму економічного стимулювання землевласників та землекористувачів земельних ділянок, віднесених до заповідних територій, визначеного на законодавчому рівні, ускладнюється досягнення більш позитивних результатів роботи з розширення території природно-заповідного фонду.

РОЗДІЛ 5. СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

5.1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА

Харківська область є однією із найбільших областей України за територією, населенням та розвитком народногосподарського комплексу. Це великий промисловий центр України, в якому представлені практично всі види економічної діяльності. Особливості соціально-економічного розвитку, вигідне географічне розташування та наявний природно-ресурсний потенціал сприяють прискореному соціально-економічному розвитку області, унаслідок чого вона займає важливе місце в економіці України.

Разом із тим, висока концентрація промислового, сільськогосподарського виробництва, транспортної інфраструктури на території області у поєднанні зі значною щільністю населення створюють достатньо велике навантаження на біосферу.

5.2. АТМОСФЕРНЕ ПОВІТРЯ

Стан атмосферного повітря Харківської області формується обсягами викидів забруднюючих речовин від пересувних та стаціонарних джерел забруднення.

До стаціонарних джерел забруднення атмосферного повітря слід віднести викиди крупних промислових підприємств, особливо паливно-енергетичного комплексу, машинобудівних, коксового та хімічного виробництв.

Основними чинниками інтенсивного забруднення атмосфери автотранспортом є:

- постійно зростаюча кількість автотранспорту;
- експлуатація технічно застарілого автомобільного парку;
- низька якість паливно-мастильних матеріалів;
- недостатня пропускна спроможність дорожньо-транспортної мережі, яка сформувалась в умовах існуючої забудови, особливо в центральній частині міста;
- незадовільний стан дорожнього покриття проїзної частини доріг.

Основними стаціонарними забруднювачами атмосферного повітря у Харківській області є підприємства теплоенергетичної, нафтогазової і добувної промисловості. Це такі підприємства, як Зміївська ТЕС ПАТ «Центренерго», Філія «Теплоелектроцентрально» ТОВ «ДВ нафтогазовидобувна компанія», ПрАТ «Харківська ТЕЦ-5», АТ «Укргазвидобування» філія ГПУ «Шебелинкагазвидобування».

За даними Головного управління статистики у Харківській області, викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел у 2019 році склали 106,5 тис. тонн (у 2018 році – 44,7 тис. тонн, у 2017 році – 45,0 тис. тонн). Збільшення обсягів викидів забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел у Харківській області пов'язане зі збільшенням обсягів виробництва підприємств енергетичної галузі, зокрема Зміївської ТЕС ПАТ «Центренерго» (у 2019 році – 57,303 тис. тонн, у 2018 році – 10,482 тис. тонн, у 2017 році – 34,086 тис. тонн). Основними джерелами забруднення атмосферного повітря на Зміївській ТЕС ПАТ «Центренерго» є котлоагрегати, фізичне зношення яких складає 51,3 – 99,6%.

Основним напрямом діяльності, спрямованим на покращення стану атмосферного повітря у Харківській області, є зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферу від стаціонарних та пересувних джерел за рахунок упровадження заходів з охорони атмосферного повітря.

5.3. ВОДНІ РЕСУРСИ

В області нараховується 867 річок (712 річок – басейн р. Сіверський Донець, 155 річок – басейн р. Дніпро), загальною протяжністю – 6405 км, з них довжиною більше 10 км – 172 річки протяжністю – 4666,6 км:

- *1 велика річка* – Сіверський Донець довжиною 1053 км (у межах області – 373 км);

- *6 середніх річок:*

басейн Сіверського Дінця:

- Оскіл довжиною 478 км (у межах області – 178 км);

- Уди довжиною 164 км (у межах області – 136 км);

- Лопань довжиною 96 км (у межах області – 71 км);

басейн Дніпра:

- Мерла довжиною 116 км (у межах області – 93 км);

- Оріль довжиною 384 км (у межах області – 211 км);

- Самара довжиною 320 км (у межах області – 20 км);

- *165 малих річок* (загальною довжиною – 3581,6 км).

Водозбірна площа Харківської області, що відноситься до басейну Сіверського Дінця, складає 20,97 тис. км² (67 % від загальної площі), до басейну Дніпра належить західна частина області, площа якої складає 10,43 тис. км² (33 % від загальної площі).

Регіон має надзвичайно низький рівень забезпеченості водними ресурсами – 1,8% від загальних водних ресурсів України.

5.4. ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНИЙ ФОНД

Природні території та об'єкти заповідного фонду області представлені національними природними парками, регіональними ландшафтними парками, ботанічними садами, зоологічними парками, заказниками загальнодержавного і місцевого значення, пам'ятками природи та заповідними урочищами місцевого значення.

Станом на 01.01.2020 року природно-заповідний фонд Харківської області налічує 246 територій та об'єктів загальною площею 74 843,6 га, у тому числі 13 об'єктів загальнодержавного значення площею 23 984,6 га, відсоток заповідності становить 2,38 від загальної площі області (табл. 5.4.1.1).

У рамках виконання Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року (далі – Державна стратегія), затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385, відповідно до доручення голови обласної державної адміністрації від 16.01.2018 № 01-28/535 «Про організацію виконання Указу Президента України від 21 листопада 2017 року № 381/2017 «Про додаткові заходи щодо розвитку лісового господарства, раціонального природокористування та збереження об'єктів природно-заповідного фонду», районним державним адміністраціям доручено опрацювати Звіт про науково-дослідну роботу «Проведення досліджень та підготовка матеріалів з розширення мережі територій та об'єктів природно-заповідного фонду Харківської області на період до 2021 року», підготовлений НДУ «Український науково-дослідний інститут

екологічних проблем», щодо створення нових об'єктів природно-заповідного фонду у межах підпорядкованих територій.

У 2018 році за ініціативою обласної державної адміністрації введено до природно-заповідного фонду області три заповідні об'єкти, а саме:

рішенням Харківської обласної ради від 06 грудня 2018 року № 886-VII створено ентомологічний заказник місцевого значення «Малорогозянський» у Золочівському районі Харківської області орієнтовною площею 14,1 га;

рішенням Харківської обласної ради від 06 грудня 2018 року № 887-VII оголошено два об'єкти природно-заповідного фонду Харківської області: гідрологічний заказник місцевого значення «Вітрівський» у Балаклійському районі (орієнтовна площа 349,0 га) та ентомологічний заказник місцевого значення «Гаврилівський» у Борівському районі (орієнтовна площа 43, 56 га).

У 2019 році розроблено матеріали щодо оголошення орнітологічного заказника місцевого значення «Петрівський» на землях ДП «Красноградське лісове господарство» у межах Красноградського району, орієнтовно площею 758 га, які на цей час доопрацьовуються.

Одночасно із цим, на виконання Указу Президента України від 11.12.2009 № 1044 «Про створення національного природного парку «Дворічанський» ведеться робота щодо розширення території зазначеного парку.

Крім цього, на виконання Указу Президента України від 21.11.2017 № 381/2017 «Про додаткові заходи щодо розвитку лісового господарства, раціонального природокористування та збереження об'єктів природно-заповідного фонду» підписано відповідне доручення голови обласної державної адміністрації від 16.01.2018 № 01-28/535.

Відповідно до вищезазначеного доручення районними державними адміністраціями визначено відповідальних осіб для організації роботи щодо розширення природно-заповідного фонду.

Робота зі створення нових та розширення існуючих об'єктів природно-заповідного фонду області триває та знаходиться на контролі обласної державної адміністрації.

5.5. ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ

Протягом 2019 року утворилося 1752,3 тис. тонн відходів I-IV класів небезпеки; утилізовано, оброблено (перероблено) 203,1 тис. тонн відходів; видалено у спеціально відведені місця чи об'єкти – 957,7 тис. тонн, що становить 54,65%.

Серед утворених відходів найбільшу питому вагу склали відходи IV класу небезпеки – 1702,75 тис. тонн, або 97,174 % від загального обсягу утворених відходів. Решта відходів розподілилась за класами небезпеки таким чином: 0,224 тис.тонн (0,013%) – до I класу небезпеки, 0,624 тис.тонн (0,036%) –до II класу небезпеки; 48,658 тис.тонн (2,777%) віднесено до III класу.

Основним напрямом роботи у сфері поводження з відходами залишається вирішення питання забезпечення повного збирання небезпечних відходів з метою передачі їх для подальшої утилізації, обробки (переробки) на спеціалізовані підприємства. В області діє мережа підприємств, які здійснюють відповідні операції у сфері поводження з небезпечними відходами. Серед них ТОВ НВП «НОВІНТЕХ», ТОВ «ЮПТЕР ЕКО», ТОВ «ХАРКІВ-ЕКО», ТОВ НВП «КОР-МЕТ», ТОВ «ЕКОТЕК», ТОВ «ПК «ЕКОСФЕРА» та інші, які здійснюють збирання, перевезення, зберігання, знешкодження, утилізацію відпрацьованих ламп та приладів, що містять ртуть, відпрацьовані нафтовідходи, відпрацьовані лужні та кислотні акумуляторні батареї, відходи гальванічного та термічного виробництва, відходи застосування фотохімікатів тощо.

Контроль за дотриманням ліцензійних умов провадження діяльності у сфері поводження з небезпечними відходами та видача ліцензій покладено на Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України.

5.6. МОНІТОРИНГ ДОВКІЛЛЯ

У процесі екологічного моніторингу проводиться система спостережень, яка включає обробку, передачу, збереження й аналіз інформації про стан довкілля для прогнозування його змін і розроблення науково обґрунтованих рекомендацій для прийняття ефективних управлінських рішень.

Спостереження проводяться за:

якістю атмосферного повітря (Харківський регіональний центр з гідрометеорології проводить спостереження за забрудненням атмосферного повітря міста Харків на 10 стаціонарних пунктах спостереження (ПСЗ), обладнаних комплектними лабораторіями «ПОСТ-1» та «ПОСТ-2»);

рівнем впливу шкідливих фізичних і біологічних чинників;

гідрологічними та гідрохімічними характеристиками водних об'єктів;

рівнем екологічної безпеки збереження (захоронення) відходів, у тому числі токсичних;

скидом стічних вод до поверхневих водних об'єктів;

рівнем ґрунтових вод;

станом територій та об'єктів природно-заповідного фонду.

З метою здійснення управління охороною навколишнього природного середовища міста, відповідно до ст. 16 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» зазначена інформація використовується Харківською обласною державною адміністрацією для виконавчо-розпорядчої діяльності, прийняття відповідних рішень, своєчасного реагування у разі виникнення надзвичайних ситуацій, а також для:

інформування населення про стан навколишнього природного середовища, динаміку його зміни, джерела забруднення, розміщення відходів чи іншої зміни навколишнього природного середовища;

негайного інформування населення та всіх зацікавлених організацій про надзвичайні екологічні ситуації;

забезпечення вільного доступу до екологічної інформації, яка не становить державну таємницю і міститься у списках, реєстрах, архівах та інших джерелах.

РОЗДІЛ 6. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАХОДІВ ПРОГРАМИ

У результаті реалізації природоохоронних заходів Програми можна очікувати такі результати:

- поліпшення екологічної ситуації в області;
- зниження рівня антропогенного навантаження на довкілля;
- забезпечення раціонального природокористування;
- покращення гідрологічного режиму річок;
- забезпечення належного санітарно-екологічного стану прибережних захисних смуг;
- покращення якості води природних джерел;
- озеленення населених пунктів;
- забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів;
- збереження та розширення території природно-заповідного фонду області.

РОЗДІЛ 7. МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ

Напрями і заходи Програми, обсяги їхнього фінансування затверджуються рішеннями Харківської обласної ради щороку на відповідний фінансовий рік окремими додатками до рішень про затвердження обласного бюджету.

Умовою належного виконання Програми є об'єднання зусиль структурних підрозділів Харківської обласної державної адміністрації та інших учасників Програми, координація та узгодженість їхніх дій, ефективна організація роботи.

Підвищення ефективності виконання заходів Програми досягається за рахунок наукового опрацювання технічних та організаційних рішень щодо охорони навколишнього природного середовища та управління екологічною діяльністю, забезпечення проведення оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки.

Харківська обласна державна адміністрація сприяє підприємствам, установам, організаціям, що забезпечують формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, та таким, що здійснюють природоохоронні заходи.

Ефективному впровадженню екологічної політики Харківської обласної державної адміністрації та реалізації заходів Програми сприяє поінформованість

населення щодо стану довкілля області та підвищення рівня екологічної обізнаності (екологічна свідомість), які в значній мірі формує дієвий інформаційний механізм, тобто постійне та своєчасне розміщення інформації на офіційному вебсайті обласної державної адміністрації стосовно:

стану навколишнього природного середовища та його об'єктів (грунтів, вод, атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу), рівня їхнього забруднення, який відображено в щорічних доповідях про стан довкілля регіону та екологічних паспортах;

екологічних прогнозів з можливими загрозами навколишньому природному середовищу у разі виникнення надзвичайних ситуацій;

даних щодо витрат, пов'язаних зі здійсненням природоохоронних заходів; аналізу та оцінки ефективності виконаних природоохоронних заходів та інше.

**РОЗДІЛ 8. Напрями діяльності та заходи комплексної Програми
охорони навколишнього природного середовища Харківської області на 2021–2027 роки**

№ з/п	Назва напрямку діяльності	Перелік природоохоронних заходів	Орієнтовні обсяги фінансування	Відповідальні виконавці
1	2	3	4	5
1.	Охорона і раціональне використання водних ресурсів	<p>1.1. Будівництво у населених пунктах, на новобудовах і розширення та реконструкція на діючих підприємствах:</p> <ul style="list-style-type: none"> - необхідних споруд для очищення стічних вод, що утворюються в промисловості, комунальному господарстві, інших галузях народного господарства; - дослідних та дослідно-промислових установок, пов'язаних із розробленням методів очищення стічних вод; - берегових споруд для прийому та очищення з плавзасобів господарсько-побутових стічних вод (у тому числі баластних та лляльних) і сміття для утилізації, складування і очищення; - систем роздільної каналізації, каналізаційних мереж і споруд на них; - систем водопостачання із замкнутими циклами з поверненням для потреб технічного водопостачання стічних вод після їхнього відповідного очищення і оброблення (включаючи оборотні системи гідрозоловидалення і гідровидалення різних шламів); - оборотних систем виробничого водопостачання, а також систем послідовного і повторного використання води, у тому числі води, що надходить від інших підприємств; - споруд для збирання, очищення та використання вод поверхневого стоку у системах водопостачання; - водопровідних мереж у місцях утворення депресійних ліюк. <p>1.2. Придбання насосного і технологічного обладнання для заміни такого, що використало свої технічні можливості, на комунальних каналізаційних системах; установок для розчищення водних об'єктів та установок; обладнання і технічного флоту для збирання нафти, сміття та інших рідких, твердих відходів з суден.</p>	Державний бюджет та обласний бюджет (обласний фонд охорони навколишнього природного середовища)	Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації; Департамент капітального будівництва Харківської обласної державної адміністрації; районні державні адміністрації; підприємства, установи, організації

1	2	3	4	5
		<p>1.3. Створення водоохоронних зон з комплексом агротехнічних, лісомеліоративних, гідротехнічних, санітарних та інших заходів, спрямованих на запобігання забрудненню, засміченню та виснаженню водних ресурсів, а також винесення об'єктів забруднення з прибережних смуг.</p> <p>1.4. Будівництво, розширення та реконструкція руслових аераційних станцій.</p> <p>1.5. Будівництво та реконструкція розсіюючих випусків очищених стічних вод та проведення заходів щодо запобігання тепловому забрудненню водою.</p> <p>1.6. Ліквідаційний тампонаж або переведення на регульований режим роботи самовиливних артезіанських свердловин.</p> <p>1.7. Заходи з охорони підземних вод та ліквідації джерел їхнього забруднення.</p> <p>1.8. Реконструкція або ліквідація фільтруючих накопичувачів стічних вод з метою відвернення чи припинення забруднення підземних і поверхневих вод.</p> <p>1.9. Реконструкція гідротехнічних споруд.</p> <p>1.10. Роботи, пов'язані з поліпшенням технічного стану та благоустрою водою.</p> <p>1.11. Ведення водного кадастру.</p> <p>1.12. Паспортизація малих річок і водою.</p> <p>1.13. Заходи щодо відновлення і підтримання сприятливого гідрологічного режиму та санітарного стану річок, а також заходи для боротьби зі шкідливою дією вод (біологічна меліорація водних об'єктів, винесення водоохоронних зон в природу, упорядкування джерел, очищення русел від дерев, що потрапили до них внаслідок проходження весняних повеней, будівництво протиповеневих водосховищ і дамб тощо).</p> <p>1.14. Обстеження та паспортизація ставків-відстійників шахтних вод, шламонакопичувачів та хвостосховищ, гідротехнічних споруд.</p> <p>1.15. Заходи очищення стічних скидних і дренажних вод з меліоративних систем (включаючи скидні води з рисових полів) та поліпшення їхньої якості (акумуляючі ємкості,</p>		

1	2	3	4	5
		<p>відстійники, споруди та пристрої для аерації вод, біологічні канали, екрани для затримування пестицидів та інші).</p> <p>1.16. Розроблення методик, технологій, установок, обладнання, приладів контролю, проведення робіт з очищення водних ресурсів, забруднених пестицидами і агрохімікатами, та їхнє знезараження.</p> <p>1.17. Спорудження установок для очищення і поліпшення якості води для зрошення сільськогосподарських культур.</p> <p>1.18. Розроблення, виготовлення та придбання систем, приладів, оснащення спеціального транспорту для здійснення контролю за кількістю та якістю поверхневих, підземних та стічних вод і скидів шкідливих речовин у водні ресурси.</p> <p>1.19. Проведення водообміну Краснопавлівського водосховища.</p>		
2.	Охорона атмосферного повітря	<p>2.1. Організація виробництва, установлення та реконструкція обладнання для очищення газопилового потоку від забруднюючих речовин хімічного та біологічного походження, що викидаються в атмосферне повітря, та зниження рівня впливу фізичних і біологічних факторів на атмосферне повітря; розроблення технології, організація виробництва та застосування матеріалів, використання методів та впровадження технологій, що запобігають виникненню, забезпечують зниження рівня впливу чи усунення факторів забруднення атмосферного повітря.</p> <p>2.2. Будівництво дослідних та дослідно-промислових установок для розроблення методів очищення газів, що відводяться від джерел шкідливих викидів в атмосферу.</p> <p>2.3. Розроблення та виготовлення систем і приладів контролю та оснащення ними стаціонарних джерел викидів шкідливих речовин в атмосферу та пунктів контролю і спостереження за забрудненням атмосферного повітря.</p> <p>2.4. Спорудження і оснащення контрольно-регулювальних пунктів для перевірки і зниження токсичності відпрацьованих газів транспортних засобів.</p> <p>2.5. Розроблення, організація виробництва пристроїв для</p>	Державний бюджет та обласний бюджет (обласний фонд охорони навколишнього природного середовища)	Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації; районні державні адміністрації; підприємства, установи, організації

1	2	3	4	5
		очищення відпрацьованих газів двигунів та оснащення ними транспортних засобів. 2.6. Проведення робіт з інвентаризації джерел забруднення навколишнього природного середовища.		
3.	Охорона і раціональне використання земель	<p>3.1. Впровадження ґрунтозахисної системи землеробства з контурно-меліоративною організацією території.</p> <p>3.2. Будівництво, розширення та реконструкція протиерозійних, гідротехнічних, протикарстових, берегозакріплювальних, протизсувних, протиобвальних, протилавінних і протиселевих споруд, а також вжиття заходів із захисту від підтоплення і затоплення, спрямованих на запобігання розвитку небезпечних геологічних процесів, усунення або зниження до допустимого рівня їхнього негативного впливу на території і об'єкти. Здійснення хімічної меліорації ґрунтів.</p> <p>3.3. Упорядкування орних земель шляхом виведення з їхнього складу водоохоронних зон, ерозійно небезпечних та інших не придатних для розорювання угідь.</p> <p>3.4. Рекультивация порушених земель та використання родючого шару ґрунту під час проведення робіт, пов'язаних із порушенням земель.</p> <p>3.5. Рекультивация територій полігонів твердих побутових відходів.</p> <p>3.6. Засипка і виположування ярів, балок з одночасним їхнім дренажуванням.</p> <p>3.7. Відтворення лісів, створення нових та реконструкція існуючих полезахисних лісових смуг та інших захисних насаджень на деградованих, малопродуктивних та ерозійно небезпечних землях і вздовж поверхневих водних об'єктів.</p> <p>3.8. Терасування крутих схилів.</p> <p>3.9. Консервация деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених земель.</p> <p>3.10. Поліпшення малопродуктивних земельних угідь.</p> <p>3.11. Розроблення технологій та обладнання, здійснення очищення та відновлення забруднених земель, а також земель,</p>	Державний бюджет та обласний бюджет (обласний фонд охорони навколишнього природного середовища)	Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації; районні державні адміністрації; підприємства, установи, організації

1	2	3	4	5
		<p>засмічених промисловими, побутовими та іншими відходами.</p> <p>3.12. Проведення обстеження ґрунтів.</p> <p>3.13. Відновлення степових, лучних, водно-болотних та інших антропогенно змінених природних ландшафтів, створення і відновлення сіножатей та пасовищ.</p>		
4.	<p>Охорона і раціональне використання мінеральних ресурсів</p>	<p>4.1. Застосування раціональних, екологічно безпечних технологій видобування корисних копалин і вилучення наявних у них компонентів, що мають промислове значення, недопущення наднормативних втрат і погіршення якості корисних копалин, а також відбіркового відпрацювання багатих ділянок родовищ корисних копалин, що призводитиме до втрат їх запасів.</p> <p>4.2. Будівництво, розширення та реконструкція комплексів для закладки відпрацьованих, відкритих та підземних гірничих виробок супутніми породами, що не утилізуються.</p> <p>4.3. Розроблення технологій і обладнання для вилучення супутніх цінних компонентів з мінеральної сировини, розкривних і вміщуючих порід, відходів виробництва, з уловлюваних продуктів при газо- і водоочищенні та будівництво відповідних установок.</p> <p>4.4. Забезпечення селективного видобування і зберігання корисних копалин, розкривних та вміщуючих порід, відходів виробництва, що містять компоненти, які тимчасово не використовуються у народному господарстві, але є потенційно корисними.</p> <p>4.5. Забезпечення захисту родовищ (газових, нафтових, вугільних, торфових та ін.) від пожеж, затоплення, обвалів та придбання для цієї мети обладнання.</p> <p>4.6. Картування забруднених територій, ведення аерокосмічного моніторингу геологічного середовища, ведення постійно діючих моделей геологічного середовища, радіоекологічні дослідження, ліквідаційний тампонаж свердловин.</p>	<p>Державний бюджет та обласний бюджет (обласний фонд охорони навколишнього природного середовища)</p>	<p>Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації; районні державні адміністрації; підприємства, організації; державні установи,</p>
5.	<p>Охорона і раціональне</p>	<p>5.1. Спорудження установок для утилізації відходів лісозаготівельної та деревообробної промисловості.</p>	<p>Державний бюджет та обласний</p>	<p>Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного</p>

1	2	3	4	5
	використання природних рослинних ресурсів	<p>5.2. Ліквідація лісових та степових пожеж, пожеж торфовищ, їх наслідків.</p> <p>5.3. Ліквідація наслідків буреломів, сніголамів, вітровалів.</p> <p>5.4. Ліквідація негативних наслідків техногенного впливу на лісові насадження.</p> <p>5.5. Виявлення запасів природних рослинних ресурсів, обчислення затрат на їхню охорону і відтворення.</p> <p>5.6. Запобігання інтродукції та поширенню чужорідних видів рослин, які загрожують природним екосистемам.</p> <p>5.7. Озеленення населених пунктів.</p> <p>5.8. Створення станцій і лабораторій біологічного та хімічного захисту лісових насаджень.</p>	бюджет (обласний фонд охорони навколишнього природного середовища)	<p>комплексу обласної адміністрації; районні адміністрації; підприємства, організації</p> <p>Харківської державної державні установи,</p>
6.	Охорона і раціональне використання ресурсів тваринного світу	<p>6.1. Будівництво, розширення та реконструкція розплідників і ферм для розведення диких звірів та птахів з метою їхнього розселення в природному середовищі.</p> <p>6.2. Будівництво та облаштування притулків для утримання безпритульних тварин.</p> <p>6.3. Забезпечення охорони тваринного світу та боротьби з браконьєрством (придбання матеріально-технічних засобів тощо).</p> <p>6.4. Ведення кадастру тваринного світу.</p> <p>6.5. Будівництво, реконструкція, розширення, технічне переоснащення, оснащення риборозводних підприємств і виробничо-акліматизаційних баз для одержання та вирощування личинок життестійкої молоді цінних промислових риб для зариблення природних водойм і водосховищ комплексного призначення.</p> <p><i>До зазначеного не входять витрати на одержання та вирощування личинок і молоді риб для товарного вирощування в ставкових, озерних та інших спеціалізованих рибних господарствах.</i></p> <p>6.6. Будівництво, розширення та реконструкція механічних, гідравлічних, фізіологічних рибозахисних пристроїв на промислових, комунальних і сільськогосподарських водозаборах.</p>	Державний бюджет та обласний бюджет (обласний фонд охорони навколишнього природного середовища)	<p>Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу обласної адміністрації; районні адміністрації; підприємства, організації</p> <p>Харківської державної державні установи,</p>

1	2	3	4	5
		<p>6.7. Будівництво, розширення та реконструкція рибоходів.</p> <p>6.8. Створення кріогенного банку генофонду цінних промислових видів риби.</p>		
7.	Збереження природно-заповідного фонду	<p>7.1. Будівництво, обладнання, реконструкція і розширення приміщень, призначених для проведення науково-дослідних робіт, пропаганди природоохоронних знань і створення експозицій, а також інших об'єктів (майстерень, кордонів, установок для миття машин з безстічним циклом, мостів, доріг, стежок, огорож і вольєрів), будівництво гідротехнічних та інших споруд, об'єктів зв'язку в заповідниках, національних природних парках, ботанічних садах, дендрологічних парках, зоологічних парках та парках - пам'ятках садово-паркового мистецтва з метою збереження та відтворення природних екологічних систем, пов'язаних із діяльністю цих установ, а також витрати на утримання об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>7.2. Капітальний, поточний ремонт будівель (приміщень) установ природно-заповідного фонду.</p> <p>7.3. Створення центрів для розведення рідкісних та зникаючих тварин і рослин.</p> <p>7.4. Придбання спеціального обладнання, транспортних засобів і засобів зв'язку, віднесених до організацій заповідників та інших природоохоронних установ.</p> <p>7.5. Забезпечення охорони територій та об'єктів природно-заповідного фонду та боротьби з браконьєрством (забезпечення працівників служби державної охорони природно-заповідного фонду України форменим одягом (крім установ природно-заповідного фонду, що належать до сфери управління Держлісагентства), відомчою зброєю та спеціальними засобами).</p> <p>7.6. Запобігання знищенню чи пошкодженню природних комплексів територій та об'єктів природно-заповідного фонду (вжиття спеціальних заходів).</p> <p>7.7. Витрати на резервування територій для заповідання.</p> <p>7.8. Розроблення проєктів створення територій і об'єктів</p>	Державний бюджет та обласний бюджет (обласний фонд охорони навколишнього природного середовища)	Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації; районні державні адміністрації; підприємства, установи, організації

1	2	3	4	5
		<p>природно-заповідного фонду та організації їх територій.</p> <p>7.9. Розроблення документації із землеустрою для територій та об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>7.10. Збереження видів тварин і рослин, занесених до Червоної книги України, поліпшення середовища їхнього перебування чи зростання, створення належних умов для розмноження у природних умовах, розведення та розселення.</p> <p>7.11. Створення центрів і банків генетичного матеріалу тварин і рослин, які знаходяться під загрозою зникнення.</p> <p>7.12. Створення екологічних фондів при природно-заповідних об'єктах.</p> <p>7.13. Забезпечення відновлення корінних природних комплексів на заповідних територіях.</p> <p>7.14. Ведення державного кадастру територій та об'єктів природно-заповідного фонду.</p>		
8.	<p>Раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів</p>	<p>8.1. Будівництво, технічне переобладнання і реконструкція сміттєпереробних і сміттєспалювальних заводів.</p> <p>8.2. Будівництво, розширення та реконструкція споруд, придбання та впровадження установок, обладнання та машин для збору, транспортування, перероблення, знешкодження та складування побутових, сільськогосподарських і промислових відходів виробництва, відходів розчищення зелених насаджень, кубових залишків.</p> <p>8.3. Будівництво, розширення та реконструкція установок, виробництв, цехів для одержання сировини або готової продукції з відходів виробництва та побутових відходів.</p> <p>8.4. Будівництво, розширення та реконструкція комплексів, спеціалізованих полігонів та інших об'єктів для знешкодження та захоронення непридатних для використання пестицидів, шкідливих і токсичних промислових та інших відходів.</p> <p>8.5. Спеціальні роботи щодо запобігання пилоутворенню на прилеглих територіях шламонакопичувачів і хвостосховищ.</p> <p>8.6. Будівництво, розширення та реконструкція цехів утилізації осадів на очисних каналізаційних та водопровідних комплексах.</p>	<p>Державний бюджет та обласний бюджет (обласний фонд охорони навколишнього природного середовища)</p>	<p>Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації; Департамент капітального будівництва Харківської обласної державної адміністрації; районні державні адміністрації; підприємства, установи, організації</p>

1	2	3	4	5
		<p>8.7. Будівництво та реконструкція установок знешкодження та утилізації шламів.</p> <p>8.8. Забезпечення екологічно безпечного збирання, перевезення, зберігання, оброблення, утилізації, видалення, знешкодження і захоронення відходів та небезпечних хімічних речовин, у тому числі непридатних або заборонених до використання хімічних засобів захисту рослин.</p>		
9.	Ядерна і радіаційна безпека	9.1. Розроблення і реалізація державних цільових і регіональних екологічних програм, першочергових заходів захисту населення від факторів радіаційного забруднення навколишнього природного середовища.	Державний бюджет та обласний бюджет (обласний фонд охорони навколишнього природного середовища)	Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації; районні державні адміністрації; підприємства, установи, організації
10.	Наука, інформація і освіта, підготовка кадрів, екологічна експертиза, організація праці, забезпечення участі у діяльності міжнародних організацій природоохоронного спрямування, впровадження економічного механізму забезпечення охорони навколишнього природного середовища	<p>10.1. Розроблення та запровадження державної системи моніторингу навколишнього природного середовища.</p> <p>10.2. Розроблення державних цільових і регіональних екологічних програм.</p> <p>10.3. Наукові дослідження, проєктні та проєктно-конструкторські розроблення, що охоплюють зазначені у переліку природоохоронні заходи.</p> <p>10.4. Розроблення екологічних стандартів і нормативів.</p> <p>10.5. Проведення науково-технічних конференцій і семінарів, організація виставок, фестивалів та інших заходів щодо пропаганди охорони навколишнього природного середовища, видання поліграфічної продукції з екологічної тематики, створення бібліотек, відеотек, фонотек тощо.</p> <p>10.6. Організація і здійснення робіт з екологічної освіти, підготовки кадрів, підвищення кваліфікації та обміну досвідом роботи працівників природоохоронних органів.</p> <p>10.7. Організація проведення оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки.</p> <p>10.8. Утримання та оснащення природоохоронних організацій</p>	Державний бюджет та обласний бюджет (обласний фонд охорони навколишнього природного середовища)	Департамент житлово-комунального господарства та паливно-енергетичного комплексу Харківської обласної державної адміністрації; районні державні адміністрації; підприємства, установи, організації

1	2	3	4	5
		<p>приладами, обладнанням і спеціальними транспортними засобами, зміцнення матеріально-технічної бази центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, установ та організацій, що належать до сфери його управління, та центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику із здійснення державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання, відтворення і охорони природних ресурсів, і його територіальних органів.</p> <p>10.9. Забезпечення міжнародної діяльності природоохоронного спрямування та участь у заходах як сторони міжнародних двосторонніх та багатосторонніх угод, у тому числі сплата членських внесків.</p>		

**Перший заступник
голови обласної ради**

Альберт КОНОНЕНКО